

FUNDACIÓ ROSSEND CARRASCO I FORMIGUERA

Memòria assistencial i de les activitats docents de l'any 2018

1.- Infraestructura, organització i personal

La seu de la FRCF es manté a les instal·lacions del c./ Dr. Carulla 26-28 on es va traslladar el març de 2002. A 2018 no s'han fet reformes estructurals però s'actualitzat la web (www.frcf.cat) tant en disseny com en continguts.

La Junta de Patronat s'ha reunit en sessió ordinària el dia 23 de maig. La composició de la Junta era:

- Dr. Joaquim Camps, president d'honor
- Dr. Daniel Figuerola, president
- Dr. Manel Puig, director
- Sr. Armand Pérez, secretari
- Dra. Anna Sanmartí, patró d'honor
- Dr. Manel Armengol
- Dr. Dídac Mauricio

Degut a la renúncia del director, Dr. Manel Puig, del seu càrrec per incompatibilitat amb els seus càrrecs hospitalaris i acadèmics actuals, el President proposa donar un gir al Patronat i nous nomenaments.

En la sessió extraordinària del dia 19 de juny, es constitueix la nova Junta.

- Dr. Joaquim Camps, president d'honor
- Dr. Daniel Figuerola, president i director
- Sr. Serafín Murillo, secretari
- Sra. Gemma Peralta
- Sr. Jordi Viadé
- Sra. Eulàlia Figuerola

En la sessió extraordinària del dia 21 de desembre, Gemma Peralta presenta la seva dimissió com a patrona i es discuteixen accions futures.

L'equip humà actual de la FRCF el componen dos endocrinòlegs (D Figuerola i M Puig fins maig 2018), dos cirurgians especialitzats en bariàtrica (P. Moreno i J. Balibrea), un diplomad en nutrició i dietètica (S Murillo), un diplomad en podologia (J. Viadé), una llicenciada psicòloga (G Peralta), una auxiliar educadora (E. Figuerola) i una secretària (M. Fabré).

La relació laboral és en règim de contractació (M. Fabré) i de col·laboració (P. Moreno, J. Balibrea, G. Peralta, S. Murillo, J. Viadé). Des de juliol 2011 D. Figuerola satisfà un lloguer mensual per utilització de serveis en quantitat variable i proporcional als ingressos generats i M. Puig satisfà una quantitat fixa. Des de gener d'aquest any E. Figuerola cancel·la la seva relació laboral amb la FRCF i passa a regim de contractació laboral directament per part del D. Figuerola.

Les instal·lacions de la FRCF també acullen a G. Pou (metge internista) que fa activitat assistencial no vinculada a la FRCF i satisfà una quantitat fixa per utilització de serveis.

2.- Assistència a pacients

En els vint-i-nou anys transcorreguts de la seva creació, la Fundació ha consolidat una assistència mèdica que es posa de manifest en la presentació adjunta (annex 1). En síntesi, la Fundació ha rebut 1.490 consultes presencials i ha atès a 663 pacients, dels quals 160 ho han estat per primera vegada. La procedència dels pacients és àrea metropolitana de Barcelona (68%), altres comarques de Catalunya (19%), resta de països catalans (10%) i altres procedències (3%). A més de la diabetis, els motius usuals de consulta són de Medicina Interna, Endocrinologia (inclosa la obesitat) i de trastorns anímics. Les consultes no presencials (telèfon, WhatsApp, e-mail) s'estimen en més de dues mil en tot l'any.

La població diabètica controlada de manera regular és de 346 persones, les tres quartes parts de les quals utilitzen insulina, la majoria d'elles amb pautes d'injecció múltiple o amb bomba d'infusió subcutània (80 col·locades, 35 en seguiment actual).

La població diabètica atesa rep un programa estructurat de prevenció secundària basat en la pràctica regular de controls clínics (examen de fons d'ull amb retinògraf, pedígraf, registre continu de TA (Holter), HbA1c, microalbuminúria, bioquímica bàsica a la consulta i control de constants clíniques) així com una educació continuada orientada a aspectes alimentaris, ajustament de la insulina i prevenció de lesions als peus i d'hipoglucèmies greus, entre els aspectes més rellevants.

Es disposa de tecnologia (aparell "Apnea-Link") per a la detecció de la síndrome d'apnea obstructiva del son, per al registre continu de la tensió arterial (MAPA) i per a la monitorització continua de la glucosa (IPro2, Dexcom G5, Freestyle Libre i Eversense). En aquest sentit s'han fet al voltant de dos cent estudis puntuals i aproximadament cent dels nostres pacients són usuaris habituals.

Des de 2004 s'usa el sistema de "info-targeta", on hi consta la condició de diabètic i un mini CD amb les seves dades clíniques. A l'any 2008 aquest suport es va substituir pel *pen-drive* actual, més sòlid.

3.- Docència

La activitat docent ha estat una constant de la Fundació. S'ha dirigit de manera fonamental a col·lectius de professionals implicats en l'atenció a diabètics, és a dir metges especialistes i de família, infermeres hospitalàries i d'assistència primària, farmacèutics, podòlegs i llicenciats en dietètica.

Més de quatre mil persones han passat pels programes docents de la Fundació, habitualment en cursos i seminaris dirigits a grups de 20-30 persones, en règim de temps complet i de 2 a 5 dies de duració. L'estil general dels cursos ha consistit en promoure un fòrum de reflexió compartida amb els assistents amb la finalitat

d'abordar amb més eficàcia el tractament dels pacients crònics, especialment diabètics. S'han treballat aspectes de contingut biomèdic però fonamentalment d'àmbit psicològic, pedagògic i antropològic, comptant amb professorat especialitzat en aquestes disciplines.

El format més habitual dels cursos ha estat el de grups reduïts treballant en convivència 2-3 dies en un hotel fora de la ciutat (Llançà, Escorial, El Muntanyà, Sitges, Port de la Selva...) però també jornades d'un dia a la ciutat en grups limitats a 40-50 persones (espai docent de Novartis, Hotel Tres Torres...) o a grans grups (en col·laboració amb el Servei d'Endocrinologia de can Ruti). Al llarg de la història de la FRCF se n'han dut a terme 127, dotze dels quals a Argentina, dos a Xile i la majoria de la resta a Catalunya, encara que sempre adreçats a persones de tota la península, incloent-hi Portugal.

Les activitats docents s'avaluen de forma sistemàtica per enquesta anònima, el que permet una renovació continuada de continguts i mètodes.

Les principals comunicacions científiques, activitats docents i assistències a reunions i congressos de l'any 2018 són:

D'equip:

- Memorial Guido Ruffino. "Educación Terapéutica del Paciente Crónico: Un reto para la sanidad", al Institut d'investigació Germans Trias i Pujol. Badalona, 26 de gener. (annex 2)

a) D. Figuerola (docència i formació)

- Classe "Educación diabetológica", al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l'Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 16 de febrer.
- XII Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. Tarragona, 5 i 6 d' abril.
- XVIII Internacional Summer School on the Environment. Roses, 28 de setembre.
- XXIX Congrès SED. Oviedo, del 18 al 20 d'abril.
- IX Reunió Anual Lilly Diabetes. Madrid, 22 de setembre.
- XXI Congrès de la societat Catalana d'Endocrinologia. Barcelona, 29 i 30 de novembre.

b) E. Figuerola (docència i formació)

- XII Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. Tarragona, 5 i 6 d' abril.
- Curs "Eversense Sensor" patrocinat per el Laboratori Roche. Barcelona, 13 d'abril.

- XXIX Congrés SED. Oviedo, del 18 al 20 d'abril.
- Jornada "Sensor Eversense" patrocinat per el Laboratori Roche. Barcelona, 26 de setembre.

c) G. Peralta (formació i docència)

- Elaboració del capítol "Autoeficacia y coping en diabetes" del Màster "Bases para la atención y educación de pacientes con diabetes", de la Universitat de Barcelona.
- Elaboració de material escrit i en video "Atenció a la diabetis infantil i en l'adolescència" per el Departament de la Generalitat.
- Classe "Aspectos psicológicos y sociales de la persona con DMT2", en el Màster "Atenció al pacient amb con DMT2". Formació online.
- Curs "Com motivar al pacient crònic", dirigit a Infermeria del CAP de Vilaseca. Vilaseca, 23 de gener.
- Curs "Com motivar al pacient crònic", dirigit a Infermeria del CAP de Calafell. Calafell, 24 de gener.
- Conferència "Aspectos a tener en cuenta en el paciente con Edema Macular - Proyecto Momentum", a la Reunió anual de oftalmòlegs. Madrid, 1 de febrer.
- Reunió per el projecte d' investigació "Edema Macular". Madrid, 22 de febrer.
- Conferència "Aspectos psicológicos a tener en cuenta en el paciente con diabetes ", en el Congrés Edema Macular. Santander, 2 de març.
- Reunió per el projecte d' investigació "Edema Macular". Madrid, 22 de març.
- Conferència "Cambio? Reflexiones sobre el cambio de conducta en la persona con diabetes ", en el XXIX Congrés SED. Oviedo, del 19 d'abril.
- Curs "Programa estructurado de ET para niños y adolescentes con diabetes tipo 1, padres y/o cuidadores", en el XXIX Congrés SED. Oviedo, 19 d'abril.
- Reunió per el projecte d' investigació "Edema Macular". Madrid, 22 de maig.
- Curs "Com enfocar el canvi d' hàbits en el pacient amb Diabetis", en el Col·legi d' Infermeria. Barcelona, 24 de maig
- Focus group "Avaluació dels programes educatius i el programa de trasllat al hospital", realitzat en els Hospitals de Sant Joan de Déu i l'Hospital Clínic. Barcelona, maig.
- Classe "Cómo tratar con el paciente con Edema Macular", en el curs de oftalmologia de Canarias. Canarias, 8 de juny.
- Classe "Aspectos psicológicos en el paciente con EM", en el curs de oftalmologia sobre Edema Macular. Palencia, 22 de juny.

- Classe “Atenció al pacient crònic”, en el Summer School del Hospital Clínic. Barcelona, 10 de juliol.
- Taller “Intervención emocional en la diabetes en los campamentos de diabetes”, del promagra GRAfeelings de la Federació Espanyola de Diabetis i el laboratori Sanofi durant les colònies de l’Associació de diabètics de Catalunya. Barcelona, 13 i 14 de juliol.
- Classe “Cómo motivar a la persona con diabetes”, en el curs per Endocrinòlegs organitzat per la SED. Madrid, 20 de setembre.
- Classe “Com treballar la motivació en la persona amb diabetis”, en el Curs d’Atenció a la Cronicitat del Hospital Clínic. Barcelona, 18 d’octubre.
- Conferència “Acompanyament en el procés d’incorporació de noves pautes alimentàries”, a la VI Jornada de Codinucat. Barcelona, 10 de novembre.

d) J. Viadé (formació i docència)

- Docent al Màster en “Diagnóstico y tratamiento del Pie Diabético”, de la UAB. Badalona, 20 de gener.
- Curs “Abordaje del Pie Diabético”, de la Sociedad Ecuatoriana de Pie Diabético-Academia Aesculap, al Hospital Los Ceibos Guayaquil. Ecuador, 30 i 31 de gener.
- Presentació “Kit diagnostico precoz neuropatía diabética” de la Sociedad Ecuatoriana de Pie Diabético- Academia Aesculap, al Hotel Sheraton. Ecuador, 30 i 31 de gener.
- Projecte “Camina Catalunya Balears:Peu de risc. Maneig seguiment i tractament”. Barcelona, 6 de febrer.
- Sessió clínica “Lesiones por denervación del pie”, al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 17 de febrer.
- Posgrau “Abordaje Integral a las Personas con Heridas Crónicas”, a la Universitat Rovira i Virgili. Tortosa, 23 de febrer.
- Intervenció “Dolor, ni poc ni massa” al programa del Canal 33 Quèquicom. 7 de març.
- Classe “Interpretación cultivos microbiológicos”, al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 16 de març.
- Classe “Terapia con presión negativa”, al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 16 de març.

- Taller “Terapèutic tòpic” al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 17 de març.
- Sessió formativa “Maneig pacient amb peu diabètic”, al CAP Montjuic. Barcelona, 10 d’abril.
- Conferència inaugural “Atenció a les ferides cròniques. Peu Diabètic”, a la Jornada Ferides del Hospital Vic. Vic, 25 d’abril.
- Conferència “Com i quan fem una descarrega”, a la Jornada Ferides del Hospital Vic. Vic, 25 d’abril.
- Classe “Peu Diabètic”, al Màster Diabetis HCP. Barcelona, 9 de maig.
- Sessió clínica al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 18 de maig.
- Sessió formativa “Descàrregues”, al Camina Barcelona. Barcelona, 21 de maig.
- Conferència “Algoritme d’actuació en una Unitat de Peu Multidisciplinar Hospitalària”, a la V Jornada d’actualització Peu Diabètic del HGTP. Badalona, 5 de juny.
- Coordinació científica de la V Jornada d’actualització Peu Diabètic del HGTP. Badalona, 5 de juny.
- Sessió clínica al Màster en diagnòstic i tractament del peu diabètic a l’ Unitat Docent del HGTP i de la UAB. Badalona, 15 de juny.
- Curs Pre-Congrés “Pie Diabético”, a la cámara de comerç. Perú, Lima, 12 de setembre.
- Conferència “Neuroartropatia de Charcot y Algoritmo de Evaluación, diagnóstico y tratamiento del Pie Diabético”, al XVII Congrés Internacional de Diabetis ADIPER. Perú, Lima, 15 de setembre.
- Conferència “Pie de Charcot”, al IX Congrés Nacional de Ferides i Úlceres. Santiago de Chile, 5 de novembre.
- Simposi “Rescate del Pie Diabético: Prevención de la Amputación a través de la Detección Precoz y la Curación Avanzada”, al IX Congrés Nacional de Ferides i Úlceres. Santiago de Chile. 6 de novembre.
- Curs “Manejo del Pie Diabético” a la Fundación Instituto Nacional de las Heridas. Santiago Chile, 7 de novembre.

- Taller i ponència "Peu diabètic", al PeuCat del Institut Calalà de la Salut. Barcelona, 13 de desembre.

e) M. Puig (formació i docència)

- Moderador "Endo-Jovenes frente a Neuroendo-Retos", a la X reunió científica anual del área de coneixement de neuroendocrinología de la SEEN. Madrid, 2 de febrer.
- XII Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. Tarragona, 5 i 6 d' abril.
- XXIX Congrés SED. Oviedo, del 18 al 20 d'abril.
- Moderador "Los mejores ponente españoles en 2017", a la Reunió SEEN en ECE. Barcelona, 18 de maig.

f) S. Murillo (formació i docència)

- Professor del Màster "Nutrición y Diabetes", de la Universitat de Barcelona.
- Professor del Màster "Nutrición aplicada a la actividad física", de la Universitat Catòlica de Murcia.
- Professor del Màster "Bases para la atención y educación de pacientes con diabetes", de la Universitat de Barcelona.
- Professor del Màster "Nutrición en la actividad física y el deporte", de la Universitat de Barcelona.
- Professor del Post-Grau "Nutrición y actividad física", del col·legi de dietistes-nutricionistes de Catalunya.
- Professor del Post-Grau "Nutrición y actividad física", de la IL-3 de la universitat de Barcelona.
- Professor convidat "Nutricó i esport a la diabetis tipus 1", de la Universitat Blanquerna.
- Professor convidat "Nutricó i esport a la diabetis tipus 1", de la Universitat de Vic.
- Projecte "Los microRNAs exosomales inducidos por el ejercicio como reguladores del metabolismo", al Hospital Clínic de Barcelona.
- Conferència "diabetes i deporte", a la V Jornadas de TecnoSED. Madrid, 26 de gener.
- Conferència "Alimentación, diabetes y deporte tipo 1", a l'Associació de diabètics de Lorca. Lorca, 15 de febrer.

- Conferència “Diabetes y Alimentación: Mucho más que contar hidratos”, a ADICOR. Còrdova, 17 de març.
- XII Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. Tarragona, 5 i 6 d' abril.
- Conferència “Ejercicio i diabetis”, a la XII Jornada de l'Associació Catalana de Diabetis. Tarragona, 6 d' abril.
- XXIX Congrés SED. Oviedo, del 18 al 20 d'abril.
- Conferència “Unidad Grasa y Proteínas”, a la II Jornada d'actualització en Diabetes Infantil y Juvenil, de l'Associació de diabetis de Madrid. Madrid, 5 de maig.
- Conferència “Diabetes y Deporte”, a l'Associació de diabetis de Madrid. Madrid, 17 de maig.
- Conferència “Ejercicio físico”, en las Jornades Recorri2 de la Universitat de Alcalà. Madrid, 25 de maig.
- Conferència “Tractament dietètic de la hipoglucèmia”, al Hospital Sant Joan de Déu. Barcelona, 29 de maig.
- Conferència “3 errores habituales en la alimentación de un deportista con diabetes”, al I WorkShop de Gastronomía i Composició Corporal. Barcelona, 29 de juny.
- Conferència “Diabetes i esport, al IV Simposi Català de Dietètica i Nutrició aplicada a l'activitat física i l'esport, del Codinucat. Barcelona, 29 de setembre.
- Sessió “Nutrició i Diabetis”, a Back tit he Future del laboratori Roche. Madrid, 18 d'octubre.
- Conferència “diabetis i esport”, al curs avançat de metge de família de la SED. Sitges, 6 de novembre.
- Conferència “El ejercicio físico es medicina, nuevos objetivos para el tratamientos de la diabetes”, en el curs Avançat de Diabetis del Hospital d'Alacant. Alacant, 6 de novembre.
- Conferència “Diabetis i esport”, a la I Jornada Diabetis i Esport de l'Associació de Diabetis de Catalunya. Barcelona, 10 de novembre.
- Curs “II Cruso de educadores en Diabates de Euskadi”. Bilbao, 13 de novembre.
- Conferència “També investiguem en exercici i diabetis”, a la Jornada de la Fundació Diabetes Cero. Barcelona, 17 de novembre.

4.- Publicacions

- J. Viadé, M. Doria, E. Palomera, R. Pérez, M. Lladó, E. Costa, T. Huguet, J. L. Reverter, M. Serra-Prat, J. Franch-Nadal i D. Mauricio. "Short-term foot complications in Charcot neuroarthropathy: A retrospective study in tertiary care centres in Spain". Revista Endocrinología, Diabetes y Nutrición. Volum 56, pàg. 479-485. Novembre.
- M. Puig, M. Martínez, B. Soldevila, A. Lucas, I. Velasco i Ll. Vila. "Hypothyroidism during pregnancy and its association to perinatal and obstetric morbidity: a review". Revista Endocrinología, Diabetes y Nutrición. Volum 56, pàg. 107-113. Febrer.
- M. Puig, R. Buj, I. Mallona, A. Diez, C. Zafon, J.L. Mate, M. Roca, J.L. Reverter, D. Mauricio, M.A. Peinado i M. Jordà. "Kallikreins Stepwise Scoring Reveals Three Subtypes of Papillary Thyroid Cancer with Prognostic Implications". Revista Thyroid. Volum 28, número 5. Abril.
- M. Puig, B. Soldevila, M. Hernandez, C. López, L. Cacenarro, M. Martinez-Barahona, E. Palomera, F. Rius, A. Lecube, M.J. Pelegay, J. Garcia i D. Mauricio. "Impact of TSH during the first trimester of pregnancy in obstetric and fetal complications: Usefulness of 2.5 mIU/l cut-off value". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, A. Palanca, E. Castelblanco, A. Betriu, J.M. Valdivieso, H. Perpignan, E. Fernandez, D. Mauricio i N. Alonso. "Subclinical atheromatous disease detection improves cardiovascular event prediction in chronic kidney disease with and without diabetes". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, H. Rodriguez, C. Zafon, N. Villalmanzo, L. Cerda, C. Iglesias, J. Real, J. Gil, E. N. Klein, M. Bettien, C. Montero-Conde, J. L. Reverter, D. Mauricio, M. Robledo, T.P. Links i M. Jordà. "Identification of an epigenetic biomarker panel for predicting the development of distant metastases in differentiated thyroid cancer". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, J. Gil, A. Blanco, G. Serra, I. Salinas, S.M. Webb, C. Hostalot, G. Obiols, E. Valassi, O. Roig, G. Sesmilo, C. Villabona i M. Jordà. "Molecular profiling of non-functioning pituitary adenomas does not support pharmacological therapeutic options". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, R. Puig, S. Pellitero, E. Martinez, J. Tarascó, P. Moreno, N. Vilarrasa, J. Vendrell i S. Fernández. "Changes in gut microbiota and metabolic profiles after sleeve gastrectomy. Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.

- M. Puig, S. Torrejón, B. Soldevila, M. Martin-Baranera, I. Velasco i Ll. Vila. "Prevalence of thyroid dysfunction in Catalonia from two different registers: pharmaceutical delivery records and diagnostic records (EUthyroid project)". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, M. Granado, M. Martin, J. Real, A. Ramirez, E. Castelblanco, N. Alonso, A. Traveset, N. Alcubierre, M. Hernández i D. Mauricio. "A healthier fat intake is associated with absence of diabetic retinopathy in patients with type 1 diabetes. Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, M. Marques-Pamies, S. Pellitero, M. Granada, C. S. Santillan i M. López. "Effect of bariatric surgery on free vitamin D3 levels". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, S. Taxeras, I. Piquer-Garcia, S. Pellitero, R. Puig, E. Martínez, J. Tarrascó, P. Moreno, E. Bombuy, C. Higuera, P. Malagón, C. Lerin i D. Sanchez-Infantes. "The role of oncostatin m in the development of type 2 diabetes associated with obesity". Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- M. Puig, E. Castelblanco, A. Ramirez-Morros, M. Hernández, M. Granado, A. Betriu, N. Alonso i D. Mauricio. "Type 1 diabetes is associated with a differential pattern of carotid atherosclerotic plaque types. Revista Endocrine Abstracts. Article virtual. Maig.
- S. Murillo "A vueltas con las grasas y las proteínas". Serafin Murillo Blog. Article virtual. Febrer.
- S. Murillo, A. Barberan-Garcia, E. Gimeno-Santos, I. blanco, I. Cano, M. Martínez-Pallí, F. Burgos, F. Miralles, M. Coca, M. Sanz, A. Stelblin, M. Ubré, J. Benavent, J. Vidal, M. Sitges i J. Roca. "Protocol for regional implementation of collaborative self-management service to promote physical activity". BMC Health Services Research. Juliol.